

JURNALISM ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

JURNALIST – O PROFESIE RISCANTĂ

Gheorghe CIOBANU

Jurnalismul – un domeniu pe cât de romantic, pe atât de riscant. Întru susținerea acestei afirmații vom elucida câteva cazuri care ar servi drept dovadă că împotriva armei ziaristului – penița, uneori e aplicată o armă în adevăratul sens al cuvântului.

Conform Institutului Internațional de Presă, doar anul trecut 120 de jurnaliști nu s-au mai întors din ultima deplasare, adică au murit în timp ce se documentau pe teren. La un pas de a majora această cifră, a fost și ucraineanca Anhar Kocineva, care, ca prin minune, a reușit să evadeze dintr-o temniță, unde a fost sechestrată de bandele militare din Siria. Cocineva se afla în această țară în calitate de jurnalist și făcea parte dintr-o echipă de filmare.

Cu siguranță, la plecare în deplasare, ziarista a conștientizat riscul la care se supune, dar, cum se vede, bărbăția e și în firea unor femei. Iar dacă, involuntar, am lunecat pe panta diferențierii jurnaliștilor după gen, apoi am remarca și curajul, dăruirea de sine a unei alte femei- reporter – Marie Colvin, care timp de trei decenii a transmis pentru CNN reportaje din zonele cele mai „fierbinți”. Efectul prezenței era pentru ea o condiție primordială. Cu aceeași dârzenie s-a avântat mereu pe prima linie pentru a-i informa pe „fanii” ei cât mai veridic, cât mai obiectiv.

Nici chiar după ce, în 2001, în Sri Lanka, un srapnel a lăsat-o fără un ochi, dânsa nu a renunțat la microfon, continuând să difuzeze informații dintre cele mai șocante.

Cu o zi înainte de a se întoarce acasă, după ce a terminat cea din urmă sa relatare a sa despre multiplele cazuri de violență din zona Hams (Siria), ea însăși a fost victima unui act de violență. Moartea ei a devenit temei de revoltă pentru jurnaliștii din întreaga lume, dar cel mai semnificativ moment, în acest caz, e faptul că, în pofida unor mari riscuri, oamenii din localitatea în care a fost omorâtă Marie Colvin au ieșit cu toții în stradă cu placarde „Nu te vom uita!” E, poate, cea mai înaltă distincție pentru un adevărat profesionist. Indiscutabil, și prețul unei asemenea aprecieri este exagerat de mare.

Lucru știut, războiul e necruțător cu toți cei care se află „în zonă”. Ziariștii însă, în virtutea faptului că arma lor e mai zdrobitoare decât oricare alte obuze, sunt vânați cu o înverșunare deosebită.

Chiar dacă există o lege nescrișă, precum că ziariștii și medicii nu trebuie să fie ținta celor cu arma în mână, confrății noștri adesea nimeresc în vizorul lunetiștilor. Astfel, din numărul total al ziariștilor căzuți în exercițiul funcțiunii

în 2012, majoritatea și-au pierdut viața pe fronturile din Pakistan, Somalia, Siria. Conform statisticii, acesta e un record după publicarea primului bilanț anual al Organizației Reporteri fără Frontiere (RFF), în 1995.

În 2011 au fost omorâți 66 de jurnaliști care își desfășurau activitatea în diferite părți ale lumii. Toți ei au fost victime ale activității de acoperire a conflictelor sau a atentatelor, ori au fost asasinați de lumea interlopă.

Printre cei care s-au ales cu grave cicatrice (și la propriu, și la figurat), în urma conflictelor armate, s-au aflat și pământeni de-ai noștri (Alexandru Șchendra, Andrei Calcea, Valentina Ursu).

Cu părere de rău, riscu îi paște nu doar pe jurnaliștii de război. Viața ne oferă o mulțime de cazuri când ziaristii nu doar că sunt intimidați, ci și atacați. Fiind printre puținii curajoși, care în vremurile bravadei comuniste se încumetau să-i critice pe cei care o meritau, jurnalistul Vasile Coțofan, după publicarea unui material critic, s-a pomenit vânat chiar în redacție de către eroul foiletonului.

De nenumăratele apeluri telefonice cu tot felul de amenințări nici nu mai vorbim. Nu în zadar meseria de jurnalist e plasată în topul profesiilor însoțite de risc printre primele 10. Jurnaliștii moldoveni se conving de acest lucru nu chiar atât de rar. Cu toate acestea, cazuri de felul celui mediatizat de mai toată presa din lume referitor la o crimă produsă recent în Bolivia, unde un jurnalist de investigație, cunoscut prin anchetele sale despre corupție, a fost atacat chiar în timpul unei emisiuni radio. Persoane necunoscute l-au stropit cu benzină și i-au dat foc. Jurnalistul s-a ales cu arsuri grave, dar medicii au reușit să-i salveze viața. Cu arsuri grave a fost internat în spital și un alt membru al echipei de creație, iar studioul de emisie a fost distrus în urma teribilului atac cu un „coctail Molotov”. Ziaristul era realizatorul unei emisiuni la postul de radio Popular și, pe parcursul întregii sale vieți de 78 de ani, a realizat nenumărate investigații despre traficul de petrol în zona de frontieră Bolivia–Argentina.

De remarcat că atacul a avut loc tocmai când Fernando Vidal vorbea în emisie directă despre mafia petrolieră.

Atacuri asupra unor posturi de radio și televiziune asupra unor redacții de ziar au avut loc și la noi. Ce-i drept, nu atât de violente și din alte motive. Setea de răzbunare însă le este caracteristică mafiștilor de pretutindeni, or, de regulă, aceștia și sunt ținta jurnaliștilor de investigație.